

Foto: Marianne Mattsson

Bulletinen

Hösten 2023

Senioruniversitetet
Sundsvall

i samverkan med

Folkuniversitetet

Senioruniversitetet Sundsvall
Thulegatan 24
852 36 Sundsvall

Nr 25 - augusti 2023

www.sus.org.se

E-postadress till
medlemsansvariga
info@sus.org.se

Några ord från vår ordförande

Ett halvår äldre, sitter jag än en gång, och hälsar alla medlemmar välkomna till en ny termin.

När jag skriver det här har fruktträden börjat blomma. Jag kan hoppas att den blomningen resulterar i en god skörd i höst. Dock vet jag redan att Programgruppen ännu en gång tagit fram en ny Bulletin fylld av spännande aktiviteter.

Skönt att veta redan nu att det kommer en höst att se fram emot.

Varmt välkomna till höstens program!

Paul Alsén
Ordförande

Om Senioruniversitetet

Senioruniversitetet SUS är en partipolitiskt, religiöst och fackligt obunden ideell förening som erbjuder sina medlemmar föreläsningar, temadagar, kurser, studiecirklar, vandringar, kortare resor, biofilmer samt musikunderhållning mm.

Alla aktiviteter äger i huvudsak rum på dagtid.

Vi erbjuder ca 50 aktiviteter per år och år 2019 uppgick totala antalet deltagare till drygt 5000.

För närvarande har vi ca: 1 100 medlemmar.

Verksamheten presenteras i detalj i vår programtidning "Bulletinen" som utkommer två gånger per år, vår och höst. Samma information finns också på vår hemsida.

Verksamheten leds av en styrelse på ca 15 personer, varav 10 personer utgör vår programgrupp som an-

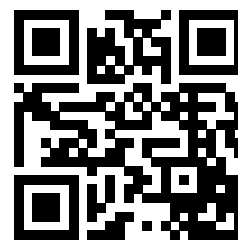
svarar för alla evenemang. Vi är just nu 14 personer, varav 10 st i programgruppen.

Kontaktuppgifter till styrelsen hittar ni på sista sidan i Bulletinen.

För administrationen av vårt medlemsregister och bokningssystem använder vi oss av ett modernt system som hanterar medlemsregistrering, bokning av evenemang samt fakturering och betalning.

Vi erbjuder elektronisk betalning via e-postfaktura, kortbetalning eller Swish. Vi har frångått all kontant-hantering.

Bokning av evenemang i vårt bokningssystem är obligatorisk och sker på **Min Sida** via vår hemsida www.sus.org.se.

Här följer en sammanställning över de aktiviteter som planeras under hösten 2023. Fullständig information finns under respektive sidhänvisning och på vår hemsida: www.sus.org.se

AUGUSTI		Sidan	NOVEMBER		Sidan
15 Tisdag	Föreläsning – Bodil Jönsson Från Tankar om Tid till Tid för Tankar	4	2 Torsdag	Konsertteatern - Musikal Next to Normal	13
22 Tisdag	Fäbodvandring – Ulrika Stenbäck Guidad tur på Norra Berget	5	7 Tisdag	Film – Cykeltjuven Kommentar och analys – C-G Karlsson	14
31 Torsdag	Föreläsning – Joakim Vaverka SIPRI	5	9 Torsdag	E Street – Musikunderhållning Klas och Per-Åke	15
SEPTEMBER			15 Onsdag	Svenska Deckarfestivalen På Sundsvalls teater	16
7 Torsdag	Föreläsning – Björn Laumert Energi i fokus - Klimatkris och höga elpriser	6	16 Torsdag	Föreläsning – Bjarne Öberg Sundsvall Energi berättar	17
12 Tisdag	Föreläsning – Peter Mosskin Det arabiska ljuset från Spanien	7	21 Tisdag	Föreläsning – Christer Jonasson En kvaddad akademiker...	18
19 Tisdag	Föreläsning – Mats Henriksson Hur Höga kusten blev ett världsarv	7	23 Torsdag	Föreläsning – Gertrud Åström Hur ska jämställdhet kunna bli det normala?	18
21 Torsdag	Kurs – J-O Stämberg och H Engqvist Prova på släktforskning 1	8	28 Tisdag	Föreläsning – Hans Ola Eriksson Orgelmusik i Sköns kyrka	19
26 Tisdag	Föreläsning – Olle Häggström AI	9	30 Torsdag	Föreläsning - Ulla Gudmundsson På spår mot moderniteten	19
OKTOBER					
5 Torsdag	Föreläsning – Anncarin Svanberg Blodsjukdomar och stamcellstransplantation	10			
10 Tisdag	Föreläsning – Stefan Dahlberg AI och språkanalys avslöjar...	10			
11 Onsdag	Bio Drakstaden Filmfest Västernorrland 11-15 oktober	11			
12 Torsdag	Kurs – J-O Stämberg och H Engqvist Prova på släktforskning 2	12			
17 Tisdag	Föreläsning – Hans-Anders Kempe Spårvagnar i "Trärikets" Sundsvall	12			
26 Torsdag	Föreläsning - Aras Lindh Turkiet fyller 100 år – vart är landet på väg?	13			

15 augusti (tisdag) Föreläsning

Från Tankar om Tid till Tid för Tankar

Tid kan vi inte ha "ont" om - det har Bodil Jönsson försökt övertyga oss om i många böcker och tidigare föreläsningar. Om det inte är tidsproblemen som skapar samtidens oro och olust, vad är det då? Tillit, säger Bodil, tillit och trygghet.

Hur, och varför, har våra upplevelser av de tre T:na, Tid, Tillit och Trygghet, ändrat sig så mycket under våra långa liv? Och hur kan vi tänka framåt kring möjliga, kommande förändringar?

Välkomna att lyssna, tänka efter och gå in i ett samtal med Bodil efter föreläsningen!

Bodil Jönssons professionella profil har med tiden utvecklats i sju olika riktningar: fysiken, pedagogiken, teknologin, Certec (Centrum för Rehabiliteringsteknisk forskning), miljön/klimatet, populärvetenskapen/folkbildningen och tiden/åldrandet.

Pedagogiken har hela tiden gått som en röd tråd genom alla verksamheter.

Hon har kombinerat sin humanistiska grundsyn med naturvetenskapen och tekniken, och på så sätt "gett tekniken ett mänskligt ansikte", med ett citat från KTHs Stora Pris 1999. Det teoretiska vetandet har alltid följts av det praktiska görandet.

Hon har flera akademiska examina, ett 25-tal utmärkelser och priser och är författare till ett 30-tal böcker utöver läroböcker. Hon har deltagit i statliga utredningar som expert och spridit sina tankar och erfarenheter som föreläsare i många sammanhang.

Som senior säger hon sig alltmer avskalat vilja arbeta vidare mot det som hon tycker är viktigt, svårt och roligt.

Bodil Jönsson har tidigare besökt Senioruniversitetet i Sundsvall med en uppskattad föreläsning med Tankar om Tid.

Tid och plats:	Tisdag 15 augusti kl.14:00-16:00 på Bio Drakstaden, salong 5
Föreläsare	Bodil Jönsson
Ansvarig hos SUS:	Katrin Pähn, 070-673 78 79
Avgift:	120 kronor
Bokning:	Obligatorisk bokning på Min Sida senast 14 augusti

22 augusti (tisdag) Fäbodvandring

Guidad tur på Norra Bergets fäbodvall

Kom med på en berättarstund och en guidad tur på Norra Bergets fäbodvall.

Medelpads skogar var förr i tiden en vanlig arbetsplats för både män och kvinnor, flickor och pojkar. Att valla djuren på skogen var oftast ett arbete för kvinnor och flickor. Gårdens djur skulle ut på bete i skogen och mjölken från kor och getter tas till vara.

Skogen och fäbodarna var en mycket viktig del av ekonomin och skogens resurser var en förutsättning för överlevnad. Norrlands fäbodarna har en lång historia och bär därför på många berättelser om folk och fä, arbete och fest. Det fanns en stolthet att bli anförtrödd gårdens kor och getter och att arbeta självständigt i skogen. Men med det tunga arbetet, ansvaret och ensamheten långt från hemmet kom också tröttheten, rädslan för det okända i mörkret och vilda djur.

Ulrika Stenbäck, intendent på Sundsvalls museum Norra Berget, berättar om livet på fäbodarna och visar fäbodarna på Norra Berget.

Vi samlas utanför Danslogen, intill lekparken, på Norra Berget.

Tid och plats:	Tisdag 22 augusti kl. 14:00-16:00 på Norra Berget
Guide:	Ulrika Stenbäck
Ansvarig hos SUS:	Marianne Mattsson, 070-373 14 43
Avgift:	120 kronor
Bokning:	Obligatorisk bokning på Min Sida senast 21 augusti

31 augusti (torsdag) Föreläsning

”Från storpolitisk turbulens till ekologiska störningar – vår tids utmaningar för internationell fred och säkerhet”

De geopolitiska spänningarna är stora och kommer till uttryck genom stormaktsrivalitet och regionala konflikter. Utöver att orsaka stort mänskligt lidande har Rysslands krig i Ukraina undergrävt den regelbaserade världsordningen. Kärnvapenhotet har fått förnyad aktualitet.

Energi- och livsmedelspriserna har skjutit i höjden och bidragit till att befintliga spänningar ökat på många platser i världen. Samtidigt hotar klimatförändringar och miljöförstöring att få en oåterkallelig inverkan på både planet och människor. Världen är under stor press. Vad kan vi göra för att vända skutan rätt?

Joakim Vaverka har en bakgrund på UD och tjänstgör för närvarande som biträdande direktör för Stockholms internationella fredsforskningsinstitut (SIPRI), ett oberoende internationellt forskningsinstitut som sedan 1966 tillhandahåller data, analys och rekommendationer inom ett brett fält av utmaningar relaterade till fred, säkerhet och utveckling.

SIPRI är världsledande inom flera områden och riktar sin forskning till beslutsfattare, forskare, media och den intresserade allmänheten.

Tid och plats:	Torsdag 31 augusti kl. 14:00-16:00 på Kulturmagasinet
Föreläsare:	Joakim Vaverka
Ansvarig hos SUS:	Göran Wallin, 070-395 23 76
Avgift:	120 kronor
Bokning:	Obligatorisk bokning på Min Sida senast 30 augusti

7 september (tisdag) **Föreläsning**

Energi i fokus – Klimatkris och höga elpriser

Hur löser vi en av våra största samhällsutmaningar?

Vi har under de senaste årens kriser fått uppleva hur vi når gränser för våra samhällens infrastrukturer. I spåren av konflikten i öst har vi i Sverige fått känna av Europas beroende av energiråvaror i form av kraftigt stigande elpriser. Samtidigt behöver vi ställa om vårt energisystem, så att det blir hållbart inför framtiden, genom elektrifiering av industri och transport. Hur vi klarar detta och vad det för med sig kommer professor **Björn Laumert** att reflektera kring.

Björn är prefekt för Institutionen för Energiteknik vid KTH i Stockholm. Han och hans medarbetare är i högsta grad involverade i att bygga framtidens energiinfrastrukturer i Sverige. Institutionen bidrar med ledande forskning som sträcker sig från solkraft över värmepumpar till gasturbiner och elbilar. Björn själv stöttar flera svenska kommuner i sin klimatomställning för att nå målet om en grön och hållbar framtid.

Tid och plats:	Tisdag 7 september kl. 14:00-16:00 på Bio Drakstaden, salong 5
Föreläsare	Björn Laumert
Ansvarig hos SUS:	Göran Wallin, 070-395 23 76
Avgift:	120 kronor
Bokning:	Obligatorisk bokning på Min Sida senast 6 september

Lokaler

Vi disponerar följande lokaler, som alla ligger centralt i Sundsvall

Stadshuset	Stora torget
Kulturmagasinet	Packhusgatan 4
Kyrkans Hus	Floragatan 4
Bio Drakstaden	Esplanaden 29
Quality Hotel	Esplanaden 29
Restaurang E Street	Esplanaden 14
Sundsvalls teater	Esplanaden 19
Konsertteatern	Köpmangatan 9
SUS kontor	Thulegatan 24

På Thulegatan 24 hyr vi ett mindre kontor
Senioruniversitetet i Sundsvall
Thulegatan 24
852 36 SUNDSVALL

12 september (tisdag) Föreläsning

Det arabiska ljuset från Spanien

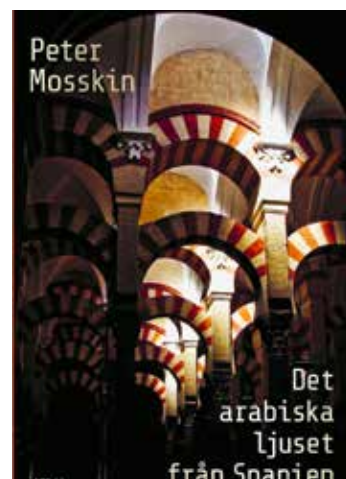
Det romerska riket kollapsade år 476 e Kr och kyrkan som vuxit i riket blev en sammanhållande kraft. Det skulle dock dröja länge innan påvedömet blev en stark maktfaktor i Europa. I stället gled Europa in i den period vi kallar för medeltiden. Det var en tid som innebar splittring och framväxt av mängder av småstater och furstendömen. Judarna hade redan år 70 fördrivits från Jerusalem ut i diasporan och många kom att få en fristad i Spanien. Muhammed förenade år 622 folkstammar i Arabien i den nya läran Islam som sedan spreds snabbt genom Nordafrika upp mot Västeuropa och den Iberiska halvön. Här förenas judendom, kristendom och islam i fredlig samexistens i Cordoba. Det är denna förening och att den arabiska civilisationen djupt påverkade det blivande Spanien och att Aristoteles m.fl. via araberna fördes till renässansen, som är grunden för dagens föreläsning.

Peter Mosskin kommer att föreläsa om sin bok "Det arabiska ljuset från Spanien", vilken handlar om arabernas åttahundra år i Cordoba på Iberiska halvön där judar, kristna och muslimer levde tillsammans. Där utvecklades en enastående kultur, bildning, arkitektur och vetenskap samtidigt som andra delar av Europa ansågs vara i "den mörka medeltiden".

I Cordoba byggdes offentliga bad, tiotusentals butiker, hundra moskéer, rinnande vatten och stenlagda, upplysta gator. Från Bagdad tog araberna med sig mängder av skrifter från Antiken, som man översatt och som annars skulle försvunnit.

Peter Mosskin är uppvuxen i Stockholm, grönavgare först i Gagnef, sedan på Rödön i Jämtland och befinner sig numera mest på Runmarö i Stockholms skärgård. Han har studerat och lärt om Europa, om landsbygden och samlat kunskap och erfarenheter som resulterat i publicering av ett trettiotal böcker samt 3 skivor med egna sånger tillsammans med proggbandet Gläns över sjö & strand.

Tid och plats:	Tisdag 12 september kl. 14:00-16:00 på Bio Drakstaden, salong 5
Föreläsare	Peter Mosskin
Ansvarig hos SUS:	Ingrid Wallin, 070-306 16 11
Avgift:	120 kronor
Bokning:	Obligatorisk bokning på Min Sida senast 11 september

19 september (tisdag) Föreläsning

Hur Höga kusten blev ett världsarv

FN:s fackorgan UNESCO antog "Världsarvskonventionen" 1972. Världsarven utgörs av de kultur- och naturmiljöer i världen som anses vara ojämförligt mest enastående och av stor betydelse för hela mänskligheten. Nu finns över 1 000 världsarv, varav 15 i Sverige.

Hur går processen till när man utser ett världsarv? Och hur gick det till när Höga kusten blev det? Och vad händer sedan – hur har det gått för världsarven?

Mats Henriksson, arkitekt SAR, tidigare länsarkitekt i Västernorrland, deltog i arbetet med Höga kusten som världsarv genom hela processen. Han har också lång erfarenhet av samarbete med andra världsarv, och diskussioner om problem och möjligheter med dessa.

Tid och plats:	Tisdag 19 september kl. 14:00-16:00 på Bio Drakstaden, salong 5
Föreläsare	Mats Henriksson
Ansvarig hos SUS:	Marianne Mattsson, 070-373 14 43
Avgift:	120 kronor
Bokning:	Obligatorisk bokning på Min Sida senast 18 september

21 september (torsdag) Introduktionskurs 1

Prova på släktforskning

Alla har vi en släkthistoria att berätta men man kanske inte vet alla detaljerna.

Det kanske är så att några av svaren kan Medelpads Släktforskarförening - tidigare Midälva Genealogiska Förening (MGF) - hjälpa dig med att hitta. Känns det som ett spännande och roligt äventyr?

För att du ska kunna ta ställning till om släktforskning är något för dig inbjuder SUS dig till ett besök, där du får en första inblick i hur det går till, hur föreningen kan bistå dig i ditt sökande mm.

Besöket hos släktforskarföreningen vänder sig till de medlemmar i SUS, som aldrig har släktforskat.

Jan Olof Stämberg och Hans Engqvist berättar om denna spännande hobby. Du får en introduktion i släktforskning och får prova på att själv söka i några av de program som finns i datorerna.

Vi samlas i föreningens lokal på Grönborgsgatan 3, ingång på gaveln. Det finns plats för 20 deltagare per kurs.

Tid och plats:	Torsdag 21 september kl.14:00-16:00 på Grönborgsgatan 3
Kursledare:	Jan-Olof Stämberg och Hans Engqvist
Ansvarig hos SUS:	Britt-Marie Beijron, 070-661 16 56
Avgift:	120 kronor inkl. eftermiddagsfika
Bokning:	Obligatorisk bokning på Min Sida senast 20 september

Medlemskap

Alla pensionärer över 55 år är välkomna att bli medlemmar i Senioruniversitetet.

Även du som är gift eller sambo med en pensionär får bli medlem.

Medlemskap är en förutsättning för att delta i föreläsningar och alla andra evenemang.

Observera! Om du bokar plats för två personer måste båda vara medlemmar.

Medlemsavgiften är f.n. 185 kronor per kalenderår. Vill du bli medlem i Senioruniversitetet så anmäler du detta på vår hemsida under fliken Bli Medlem. Blir du medlem efter den 1 november så gäller betalningen även för nästkommande kalenderår.

26 september (tisdag) Föreläsning

AI-utvecklingen och dess samhällskonsekvenser

Utvecklingen inom artificiell intelligens (AI) går idag snabbare än någonsin och vi verkar närma oss den tidpunkt då den nått så långt, att vi människor inte längre är planetens mest intelligenta varelser. Ett sådant genombrott kan bli den mest omvälvande förändringen någonsin i mänsklighetens historia – på gott eller ont. Längre såg det ut att ligga minst ett par årtionden in i framtiden men till följd av de senaste årens dramatiska utveckling, som tydligast manifesterar sig i GPT-4 och annan så kallad generativ AI, har tidsperspektiven förkortats så till den grad att genombrottet mycket väl kan komma under innevarande årtionde. För att detta ska sluta lyckligt behöver forskningen kring AI-säkerhet, som idag släpar efter, i tid lösa frågan om hur vi säkerställer att avancerad AI agerar för mänsklighetens bästa.

Olle Häggström är professor i matematisk statistik vid Chalmers tekniska högskola och ledamot i Kungliga Vetenskapsakademien. Han är författare till fem böcker, varav den senaste är Tänkande maskiner: Den artificiella intelligensens genombrott (Fri Tanke, 2021). Med frågor kring AI-policy har han arbetat både på nationell och EU-nivå samt i World Economic Forum.

Vi kommer att lägga in läs-och lyssningstips om artificiell intelligens, som Olle Häggström rekommenderar, på vår hemsida cirka en månad innan föreläsningen.

Olle Häggström uppmanar oss därefter att ställa frågor i ämnet till honom. Frågorna sänder ni senast söndagen den 10 september till vår mailadress: info@sus.org.se

Märk meddelandet AI.

Vi sammanställer era frågor och sänder dem till Olle Häggström som kommer att väva in svaren på era frågor i sin föreläsning.

Föreläsningen sker via länk från Chalmers till oss i Bio Drakstaden.

Tid och plats:	Tisdag 26 september kl. 14:00-16:00 på Bio Drakstaden, salong 2
Föreläsare	Olle Häggström
Ansvarig hos SUS:	Göran Wallin, 070-395 23 76
Avgift:	120 kronor
Bokning:	Obligatorisk bokning på Min Sida senast 25 september

5 oktober (torsdag) Föreläsning

Hur långt har vi kommit i forskningen kring blodsjukdomar och stamcellstransplantation?

Följ med på en djupdykning i vårt inre. Ett utforskande av blodets uppbyggnad dess betydelse och historik. Människans syn på blodet ur olika aspekter, kulturellt och religiöst.

Men vad händer om blodets uppbyggnad förändras?

Vilka är våra vanligaste blodsjukdomar? Vi bekantar oss med dessa och de mer avancerade blodsjukdomarna, som t ex blodcancer.

Avslutningsvis en berättelse från dåtid till nutid om en väg till långtidsöverlevnad och bot genom stamcellstransplantation.

Föreläsare är **Anncarin Svanberg** som har mångårig erfarenhet av hematologi och patientvård. Hon är anställd på avdelningen för blod- och tumörsjukdomar vid Akademiska sjukhuset i Uppsala sedan 1995.

Anncarin har arbetat i vården som bl a sjuksköterska. Lidandet i samband med cytostatikabehandling blev ingången till Anncarins forskning. Forskningen ledde till en medicine doktorsexamen.

Anncarin har också bedrivit undervisning vid Uppsala universitet och vid Högskolan Dalarna, och hon handleder doktorander, som blir framtidens forskare.

Tid och plats:	Torsdag 5 oktober kl. 14:00-16:00 på Bio Drakstaden, salong 5
Föreläsare	Medicine doktor och forskare Anncarin Svanberg
Ansvarig hos SUS:	Per Dahlqvist, 070-585 39 29
Avgift:	120 kronor
Bokning:	Obligatorisk bokning på Min Sida senast 4 oktober

10 oktober (tisdag) Föreläsning

AI och språkanalys avslöjar globala demokratitrender

Kan man få kunskap om hur människor runt om i världen uppfattar och förstår sin omvärld? Traditionellt har detta skett med hjälp av olika enkäter, men med tiden har det blivit allt svårare att få trovärdiga svar.

Statsvetenskapliga institutionen har öppnat ett nytt forskningsområde kallat LES (Linguistic Explorations of Societies), vilket kan översättas med "språkliga studier av samhället". I denna forskning använder man nya språkteknologier för att utveckla maskininlärningsmodeller för språkanalys av textdata från sociala och redaktionella medier över hela världen.

Med hjälp av denna metodik kan man bland annat studera och jämföra hur demokratibegreppet används och tolkas i olika språk, kulturer och världsdelar, vilket kan ge en djupare förståelse av demokratins roll globalt. Preliminära resultat visar att begreppet demokrati förekommer inom alla kulturer och styrelseskick men dess innebörd varierar mellan olika kulturer.

Stefan Dahlberg är professor i statsvetenskap vid Mittuniversitetet. Efter att ha disputerat vid Göteborgs universitet 2009 har han ägnat sin forskning åt ämnen som väljare, val och representativ demokrati. Det som gör hans arbete särskilt spännande är hans samarbete med språkteknologer för att utveckla maskininlärningsmodeller för språkanalys av textdata. Professor Dahlbergs arbete öppnar upp nya perspektiv på demokrati och dess språkliga uttryck över nationsgränserna.

Tid och plats:	Tisdag 10 oktober i kl. 14:00-16:00 på Bio Drakstaden, salong 6
Föreläsare	Stefan Dahlberg
Ansvarig hos SUS:	Göran Wallin, 070-395 23 76
Avgift:	120 kronor
Bokning:	Obligatorisk bokning på Min Sida senast 9 oktober

Filmfest Sundsvall 2023

Med Festivalpasset får du fem dagar fyllda av ny film från hela världen. Du får tillgång till exklusiva förhandsvisningar av kommande långfilmer, nya lång- och kortfilmer från Europa, intressanta internationella dokumentärer, kortfilmer från hela världen inklusive Norrland samt lyssna på fördjupande seminarier och regisamtal.

Som SUS-medlem får du genom att köpa festivalpasset för 150 kr (ordinarie pris 250 kr) tillgång till hela festivalen och det ingår även en inledande specialvisning med bokad plats för anmälda SUS-medlemmar **Onsdag 11 okt kl. 15.00.**

Då visas filmen *Vintersaga* av Carl Olsson.

Filmen är en korsning mellan Jan Troells *Sagolandet* och Roy Anderssons *Sånger från andra våningen*. Med utgångspunkt i Ted Ströms sång formas en mosaik bestående av 24 omsorgsfullt inramade situationer som kärnfullt skildrar såväl det triviala som det stor-slagna, men framför allt det djupt mänskliga. En brokig skara människoöden handskas med tvivel, minnen och drömmar - allt medan vemodet rullar in över landet. *Vintersaga* är en hyllning till det svenska vemodet.

Direkt efter filmen blir det ett regisamtal med filmens regissör Carl Olsson i biosalongen.

Till övriga filmer under festivalen behöver platsbiljett för 10 kr/visning köpas. De kan bokas hos Entré Sundsvall från 28/9 eller köpas på Bio Drakstaden under festivalen.

Du bokar och betalar ditt filmpass genom SUS ordinarie bokningssystem senast 2 oktober som sedan hämtas ut i Bio Drakstadens foajé under festivalen.

Tid och plats:	Onsdag 11 oktober kl. 15.00 Bio Drakstaden
Ansvarig hos SUS:	Ingrid Bergman
Avgift:	Festivalpass 150 kr för SUS-medlemmarlemmar
Bokning:	Obligatorisk bokning på Min Sida senast 2 oktober.

Om du vill ha ett programblad hemskickat, ange din adress via denna länk, senast den 20 sept. <https://scenkonstvasternorrland.wufoo.com/forms/s1lerarh0afvtsp/>

12 oktober (torsdag) Introduktionskurs 2

Prova på släktforskning

Alla har vi en släkthistoria att berätta men man kanske inte vet alla detaljerna.

Det kanske är så att några av svaren kan Medelpads Släktforskarförening - tidigare Midälva Genealogiska Förening (MGF) - hjälpa dig med att hitta. Känns det som ett spännande och roligt äventyr?

För att du ska kunna ta ställning till om släktforskning är något för dig inbjuder SUS dig till ett besök, där du får en första inblick i hur det går till, hur föreningen kan bistå dig i ditt sökande mm.

Besöket hos släktforskarföreningen vänder sig till de medlemmar i SUS, som aldrig har släktforskat.

Jan Olof Stämberg och Hans Engqvist berättar om denna spännande hobby. Du får en introduktion i släktforskning och får prova på att själv söka i några av de program som finns i datorerna.

Vi samlas i föreningens lokal på Grönborgsgatan 3, ingång på gaveln. Det finns plats för 20 deltagare per kurs.

Tid och plats:	Torsdag 12 oktober kl.14:00-16:00 på Grönborgsgatan 3
Kursledare:	Jan-Olof Stämberg och Hans Engqvist
Ansvarig hos SUS:	Britt-Marie Beijron, 070-661 16 56
Avgift:	120 kronor inkl. eftermiddagsfika
Bokning:	Obligatorisk bokning på Min Sida senast 20 september

17 oktober (tisdag) Föreläsning

Spårvagnar i "Trärikets" Sundsvall

Redan på 1880-talet fanns planer på spårvägar i Sundsvall, både som hästspårväg och elektrisk spårväg. Sundsvall var expansivt på den tiden. Om en elspårväg byggts före sekelskiftet hade Sundsvall varit först i landet men branden 1888 ändrade förutsättningarna totalt.

Stockholm fick elektriska spårvagnar 1901 och spårvägen i Sundsvall började trafikeras först i augusti 1910 på linjerna mot Ortvik och Kubikenborg. Trafiken fortgick till hösten 1952 då linjen till Skönvik lades ned.

Hans-Anders Kempe blev tidigt, i koltåldern, fascinerad av järnvägar. Vid besök i Stockholm i mitten av 60-talet väcktes också intresset för spårvagnar.

När Hans-Anders flyttade till Sundsvall 1965 väcktes intresset och vetskapen om att spårvagnar också fanns tidigare i Sundsvall. Det resulterade 2017 i boken "Sundsvalls spårvägar – en resa genom Träriket" skriven tillsammans med en vän.

I och med högertrafikomläggningen försvann flera spårvägar i Sverige.

Spårvagnarnas pånyttfödelse och viktiga roll i stadsförnyelsen och stadsmiljön i många aspekter intresserar även Hans-Anders i hans yrkesroll som arkitekt.

Tid och plats:	Tisdag 17 oktober kl. 14:00-16:00 på Bio Drakstaden, salong 5
Föreläsare	Hans-Anders Kempe
Ansvarig hos SUS:	Björn Barkå, 070-319 23 05
Avgift:	120 kronor
Bokning:	Obligatorisk bokning på Min Sida senast 16 oktober

26 oktober (torsdag) Föreläsning

Turkiet fyller 100 år – vart är landet på väg?

Republiken Turkiet bildades ur skärvorna av det Osmanska rikets sönderfall efter första världskrigets slut. Landsfadern Kemal Atatürk präglade länge landets politik, men AKP:s makttillträde 2002 markerade en kursändring.

Under de senaste två decennierna har Turkiet hamnat på kollisionkurs med Nato, EU, USA och flera länder i landets närområde. Inrikespolitiskt har AKP under ledning av Erdogan gått alltmer i auktoritär riktning med kraftiga inskränkningar i demokratiska fri- och rättigheter.

Den 29 oktober fyller republiken Turkiet 100 år. Vad väntar härnäst? Var går de stora skiljelinjerna i turkisk politik? Vad kan vi förvänta oss av turkisk utrikespolitik framöver? Vart är landet på väg?

Aras Lindh är samordnare och analytiker för Utrikespolitiska Institutets Mellanöstern- och Nordafrikaprogram. Aras har en mastersexamen i statsvetenskap med inriktning mot europeisk integration och han har även en bakgrund inom Mellanöstern- och Nordafrikastudier samt folkrätt och mänskliga rättigheter. Innan Aras kom till Utrikespolitiska Institutet undervisade han i folkrätt vid Stenden Rangsit University i Bangkok.

Tid och plats:	Torsdag 26 oktober kl. 14:00-16:00 på Bio Drakstaden, salong 5
Föreläsare	Aras Lindh
Ansvarig hos SUS:	Björn Barkå, 070-319 23 05
Avgift:	120 kronor
Bokning:	Obligatorisk bokning på Min Sida senast 25 oktober

2 november (torsdag) Musikal

Next to Normal

Musikalsuccén från Broadway och West End kommer till Sundsvall i höst, då Teater Västernorrland sätter upp musikalen Next to Normal.

Med fantastisk musik tar Next to Normal med publiken på en känslös resa.

Next to Normal är en musikal där vi följer familjen Goodman som kämpar med en mors psykiska hälsa och hur det påverkar dem alla. Detta är en både drabbande och humoristisk berättelse om sorgen, lyckan och förtvivlan bakom den perfekta fasaden hos en nästan helt vanlig familj.

I huvudrollen ser vi **Kristina Lindberg** tillsammans med fem andra musikalartister och fem musiker.

Next to Normal har blivit en internationell succé och spelas flitigt runt om i världen. Detta är en föreställning du inte får missa.

Tid och plats:	Torsdag 2 november kl. 14:00-16:00 Konsertteatern
Medverkande:	Kristina Lindberg m.fl.
Ansvarig hos SUS:	Marianne Mattsson, 070-373 14 43
Avgift:	230 kronor
Bokning:	Obligatorisk bokning på Min Sida senast 30 september Bokningen är bindande

7 november (tisdag) Film på Bio Drakstaden

Filmklassiker med analys *Cykeltjuven* av Vittorio De Sica

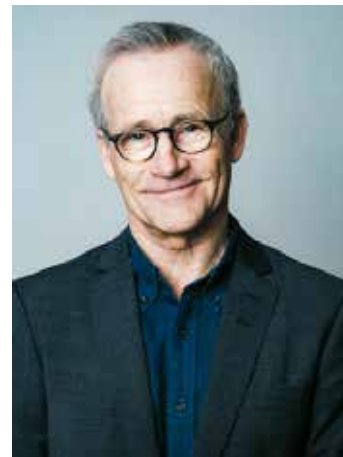

Foto: Anneli Nygård

Den italienska klassikern från 1948 brukar räknas som en av de bästa filmerna genom tiderna. Regissören Roy Andersson, som 13 år gammal såg den på en ungdomsgård i Göteborg, har sagt att *Cykeltjuven* förändrade hans liv och till beundrarna hör även regissörer som Martin Scorsese och Ken Loach.

Filmen utspelas i det fattiga efterkrigs-Italien och handlingen är lika enkel som effektiv. Familjefadern Antonio har äntligen fått jobb, som affischklistrare. Men redan första arbetsdagen stjäls hans cykel, som är förutsättningen för att behålla jobbet. Tillsammans med sonen Bruno ger han sig ut på en desperat och hjärteknipande jakt på Roms gator.

Regissören De Sica använde vanliga amatörer i rollerna och filmade enbart i befintliga miljöer. Den här strävan efter autenticitet och naturlighet är typisk för den italienska neorealismen, där just *Cykeltjuven* är den kanske mest kända filmen.

Efter filmen tar **C-G Karlsson** med oss på en analys av filmen och dess betydelse för filmhistorien.

C-G Karlsson är journalist och filmvetare och har recenserat film i snart 40 år – i såväl pappersmedia som tv. För tillfället är han filmkritiker och streamingtipsare i SVT:s "Go'kväll", har en film/tv-sida i tidningen PROpensionären och medverkar i podcasten "Everdahl & Karlssons Film TV".

Tid och plats:	Tisdag 7 november kl. 14:00-16:30 på Bio Drakstaden, salong 5
Föreläsare	C-G Karlsson
Ansvarig hos SUS:	Ingrid Bergman, 072-734 44 63
Avgift:	120 kronor
Bokning:	Obligatorisk bokning på Min Sida senast 6 november

9 november (torsdag) Musikunderhållning

Önskereprisen - Klas och Per-Åke tillbaka på E Street

Nu är Klas Norberg och Per-Åke Stockberg här igen. Efter förra årets bejublade föreställning på E Street var det många som hörde av sig och önskade en repris. Det var dessutom många som inte fick plats och som nu har chansen att uppleva deras glädjesmittande och mångsidiga sång och musik.

Klas Norberg från Nora i Ångermanland är en driven och mångfacetterad artist som bjuder på sig själv och gärna plockar fram det helt oväntade under sina variationsrika framträdanden. Han är en mycket efterfrågad, välutbildad och ytterst kompetent musikalisk glädjespridare med många strängar på sin välstämda lyra.

Klas började som sångare i ett band som spelade 50-talsrock. Han kom samtidigt in på Operahögskolan och började dessutom spela och sjunga visor. När Klas intar scenen kan repertoaren växla snabbt från Elvis Presley till Jussi Björling.

Per-Åke Stockberg är utbildad vid Piteå Musikhögskola. Han var lärare i många år på Kulturskolan i Kramfors innan han sade upp sig och blev frilansande musiker. Per-Åke har genom åren deltagit i många olika projekt, inte minst med Klas Norberg. Han är en briljant saxofonist och pianist och en bärande del av populära Holmstens Trio.

Klas och Per-Åke uppträder ofta tillsammans med Jacke Sjödin. I oförglömligt minne är deras medverkan i Senioruniversitetets festkväll i mars i Stadshusets Spegelsal.

Tid och plats: Torsdag 9 november kl. 14:00-16:00 på restaurang E Street

Underhållare: Klas Norberg och Per-Åke Stockberg

Ansvarig hos SUS: Björn Barkå, 070-319 23 05

Avgift: 120 kronor

Bokning: Obligatorisk bokning på Min Sida senast 8 november

15–18 november (onsdag - lördag) **Deckarfestival**

Svenska Deckarfestivalen i Sundsvall på Sundsvalls teater, Esplanaden 19

Jo då, det blir det en deckarfestival i Sundsvall även denna höst. I november när det är som mest mörkt och ruggigt ses vi, lyssnar till och träffar flera av Sveriges främsta deckarförfattare. I år huserar festivalen på Sundsvalls teater, en lokal som kommer att ge en ökad närhet till författarna och fin festivalkänsla. På lördagen blir det afternoon tea med Cozy Crime på Hotel Knaust.

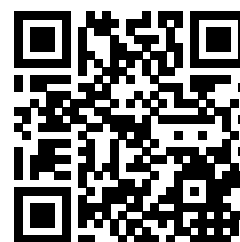
Arrangören Svenska Deckarfestivalen i Sundsvall samarbetar med SUS, som erbjuder sina medlemmar att boka biljetter till ett reducerat pris.

På festivalen kommer du att möta mellan 20-30 författare, i huvudsak från Sverige, men också från Island och USA. Det blir samtal och scenintervjuer med författarna om deras senaste böcker, samtal mellan författare, seminarier och föreläsningar, mingel och trevliga möten med en deckarinresserad publik.

- Tid och plats:** Onsdag 15 november till fredag 17 november på Sundsvalls teater. Lördag 18 november på Hotell Knaust
- Föreläsare:** Ett flertal författare och seminarieansvariga, se närmare på hemsidan, www.svenskadeckarfestivalen.se
- Ansvarig hos SUS:** Per Dahlqvist, 070-585 39 29
- Avgift:** Arrangören Svenska Deckarfestivalen i Sundsvall samarbetar med SUS, som erbjuder sina medlemmar att boka biljetter till ett reducerat pris.
- Bokning:** Information om hur bokningen går till kommer att finnas i det e-postmeddelande som SUS skickar till alla medlemmar efter sommaren.

På hemsidan, www.svenskadeckarfestivalen.se, finns efter sommaren mer utförlig information om programmet och vilka författare som kommer till Sundsvall. Där presenteras löpande information om författarna och recensioner av deras senaste böcker.

16 november (torsdag) **Föreläsning**

Sundsvall Energi berättar om sina planer för hållbar energiproduktion där projekt Phoenix är en viktig del i infrastrukturen i Sundsvall

Nu har Sundsvall Energi och Liquid Wind startat upp tillståndsansökan för nya anläggningar som ska kunna bidra till att minska utsläppen av koldioxid genom att lagra den och samtidigt skapa ett miljövänligt fartygsbränsle. Med detta vill man medverka i ambitionen att göra Sundsvall klimatneutralt 2030. De anläggningar man projekterar bär namnen Phoenix och FlagshipTWO.

Phoenix är utvecklingsprojektet som bedrivs av Sundsvall Energi för att samla in och på ett klimatsmart sätt omhänderta fossil koldioxid som uppstår vid produktion av fjärrvärme vid Korstaverket.

FlagshipTWO är en anläggning som ska producera förnyelsebar e-metanol från biogen koldioxid från Korstaverket.

De två projekten beräknas gemensamt bidra till en stor minskning av CO₂-utsläppen genom att ersätta fossilt fartygsbränsle med miljövänlig och permanent inlagring av den fossila koldioxiden (CCS), men även genom en hög grad av energiåtervinning.

Nina Norrbin, kommunikationsstrateg, och **Bjarne Öberg**, produktionschef, håller i föreläsningen.

Tid och plats:	Torsdag 16 november kl. 14:00-16:00 på Bio Drakstaden, salong 5
Föreläsare	Nina Norrbin och Bjarne Öberg
Ansvarig hos SUS:	Göran Wallin, 070-395 23 76
Avgift:	120 kronor
Bokning:	Obligatorisk bokning på Min Sida senast 15 november

21 november (tisdag) Föreläsning

En kvaddad akademiker som sökte tröst i ett livslångt missbruk av sport "En bakterie som varade i 43 år"

Så beskriver **Christer Jonasson**, född -52, boende i Sundsvall och numera pensionär med ett stänk av frilans, att bli kvar i ett jobb under 43 år. Det tyder på att man hamnat rätt.

Som reporter på TV-sporten och framför allt Radiosporten har det blivit ett offentligt yrkesliv där rösten blivit ett slags ID-kort.

Även om Christer anser att sport är en pseudohändelse så tycker han att sport är "världens viktigaste pseudohändelse".

Utanför sportens värld har det blivit dokumentärer om ikonerna Elvis Presley, James Dean och Marilyn Monroe. Programledare för "I Afton Dans" gav ett brett spektrum liksom dokumentären "Sista kortet från ghetton" om en judisk pojke som räddas undan kriget.

Med drygt 3 000 matcher i bandy, hockey och fotboll, både sommar- och vinter-OS så finns det ett och annat att berätta.

Säkert också den gången den ryska maffian skulle kidnappa honom i Moskva.

Med en svår slagsida åt ordvitsar har det blivit många inlägg i DN under årens lopp och mottot känns därför rätt "Bättre en dålig ordvits än ett dåligt vitsord".

Det blir bara en liten del sport, framför allt ljudillustrationer och anekdoter som ger tårar av både glädje och sorg.

Tid och plats:	Tisdag 21 november kl. 14:00-16:00 på Bio Drakstaden, salong 5
Föreläsare	Christer Jonasson
Ansvarig hos SUS:	Britt-Marie Beijron, 070-661 16 56
Avgift:	120 kronor
Bokning:	Obligatorisk bokning på Min Sida senast 20 november

23 november (torsdag) Föreläsning

Hur ska jämställdhet kunna bli det nya normala?

I ett samhälle som fungerar likvärdigt för kvinnor och män går det generellt sett bra att hitta lösningar på olika problem. Därför är målet om jämställdhet en del i globala, nationella och lokala program för hållbar utveckling. I Agenda 2030 är jämställdhet ett eget mål men också ett perspektiv på alla andra mål.

Tyvärr går det bakåt. Före Covid -19 beräknade UNFPA, United Nations Population Fund, att det skulle ta 162 år för världen att bli jämställd. Nu beräknas det ta 286 år.

"Ojämställdhet har vi, det återskapas i ordinarie verksamheter. Det är normalt. Men jag är mer intresserad av att använda vår mänskliga förmåga att kunna föreställa oss hur något skulle kunna vara, fast det aldrig har varit så, för att styra mot ett nytt normalt och jämställt samhälle."

Gertrud Åström är jämställdhetsexpert, statlig utredare av jämställdhetspolitiken, entreprenör, filosofie och teknologie hedersdoktor vid Luleå tekniska universitet, tidigare ordförande i Sveriges Kvinnolobby, numera Sveriges Kvinnoorganisationer, ordförande i Östersjöfred, styrelseledamot i Soroptimist International Europe och European Women's Lobby, ledamot i Mediernas Etiknämnd. Bördig från Kalix.

Tid och plats:	Torsdag 23 november kl. 14:00-16:00 på Bio Drakstaden, salong 5
Föreläsare	Gertrud Åström
Ansvarig hos SUS:	Eva Rönnbäck, 073-270 51 73
Avgift:	120 kronor
Bokning:	Obligatorisk bokning på Min Sida senast 22 november

28 november (tisdag) Orgelmusik

”Orglar som jag har mött och fått snygga till – ett liv i musikens tjänst – om restaureringar, nybyggen och interpretation”.

Vi kommer att få lyssna på en föreläsning utifrån det titeln anger, en föreläsning som även ger prov på ett fantastiskt orgelkoncertspel.

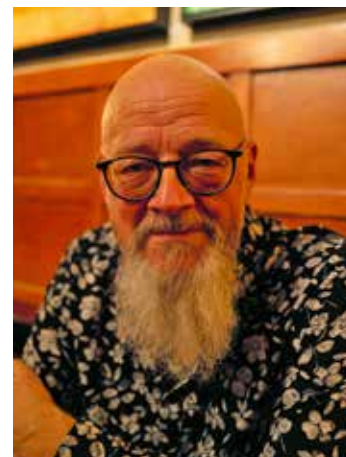
Hans-Ola Ericsson, född i Stockholm 1958 är tonsättare, organist, pedagog och bildkonstnär och har rötter i Indal-Liden.

Han har studerat musik i Stockholm, Freiburg, USA och Venedig och konserterat i hela Europa, Japan, Kina, Sydkorea, Kanada och USA. Hans interpretationskonst är dokumenterad vid talrika inspelningar; tex en internationellt lovordad inspelning av Olivier Messiaens orgelverk.

Hans-Ola är utnämnd till professor vid Musikhögskolan i Piteå. stadigvarande gästprofessor vid Hochschule für Künste i Bremen, har innehaft gästprofessurer vid konservatorierna i Riga, Köpenhamn, Helsingfors och Amsterdam, hedersprofessor vid Syddansk Musikkonservatorium, gästprofessor vid Hochschule für Katholische Kirchenmusik & Musikpädagogik i Regensburg, professor och universitetsorganist vid McGill-universitetet i Montreal samt föreläst och konserterat vid ett stort antal ledande orgelfestivaler och akademiska symposier över hela världen.

Hans-Ola har över tid blivit belönad med ett stort antal priser bl a det ansedda Kranichsteiner Musikpreis.

Hans-Ola Ericsson är ofta efterfrågad som sakkunnig i orgelfrågor, som jurymedlem i internationella orgeltävlingar, och som gästlärare vid ett stort antal högskolor och konservatorier.

Tid och plats:	Tisdag 28 november kl. 14:00-16:00 i Sköns kyrka
Föreläsare	Hans-Ola Ericsson
Ansvarig hos SUS:	Ingrid Wallin, 070-306 16 11
Avgift:	120 kronor
Bokning:	Obligatorisk bokning på Min Sida senast 27 november

30 november (torsdag) Föreläsning

På spår mot moderniteten

Vad är det som gör tåg så fantasieggande? Tåg har varit en del av vår värld i 200 år. När järnvägen kom, i början av 1800-talet, var det en revolution lika dramatisk som internet i vår tid. Tåget är ett barn av kombinationen ånga, kol, järn, politik och pengar. Tåg har stått för dröm, längtan, äventyr. Tåg har inspirerat författare och konstnärer. Men tåg har också spelat en viktig strategisk roll i krig, och gör det fortfarande i Ukraina. Tåg har kostat människoliv. Följ med på resan, på spår mot moderniteten!

Följ med oss på en resa genom historien och litteraturen kring tåg och resande.

Ulla Gudmundson är författare och diplomat. Hon har varit analyschef i UD och Sveriges ambassadör i Vatikanen. Hon har publicerat två böcker, senast ”Nato - en allians i tiden”, och en rad skrifter om utrikespolitik. Hon medverkar regelbundet med artiklar och essäer i SvD, Obs och Tankar för dagen.

Tid och plats:	Torsdag 30 november kl. 14:00-16:00 på Bio Drakstaden, salong 5
Föreläsare	Ulla Gudmundson
Ansvarig hos SUS:	Marianne Mattsson, 070-373 14 43
Avgift:	120 kronor
Bokning:	Obligatorisk bokning på Min Sida senast 29 november

B FÖRENINGSBREV

Avsändare:

Senioruniversitetet Sundsvall
Thulegatan 24
852 36 Sundsvall

Sverige

Porto betalt
Port Payé

Styrelsen

Vald vid årsmötet 2023

Ordförande
Paul Alsén
070-621 39 22
sus@ollealsen.se

Vice ordf./Medlemsansvarig
Bengt Almberg
070-347 77 81
bengt.almberg@gmail.com

Sekreterare
Kurt Johansson
070-340 97 00
kurthjohansson39@gmail.com

Kassör
Mats Löjdahl
070-330 58 58
mats.lojdahl@telia.com

Programansvarig
Britt-Marie Beijron
070-661 16 56
brittmarie.beijron@gmail.com

Programansvarig
Eva Rönnbäck
073-270 51 73
er.ronnback@gmail.com

Programansvarig
Marianne Bergman
070-650 72 09
mariannebergman53@gmail.com

Programansvarig
Ann Ahlenius
073-067 88 43
ab.ahlenius@gmail.com

Programansvarig
Katrin Pähn
070-673 78 79
katrin@pahn.se

Programansvarig
Marianne Mattsson
070-373 14 43
mariannemattsson@hotmail.com

Programansvarig
Ingrid Bergman
072-734 44 63
i.bergman28.6@gmail.com

Programansvarig
Ingrid Wallin
070-306 16 11
goraningrid@hotmail.com

Programansvarig
Björn Barkå
070-319 23 05
bjorn.barka@gmail.com

Programansvarig
Göran Wallin
070-395 23 76
gor26wal@outlook.com